

קול הרה"ג

פנינים יקרים מליקטים מספר קול רודי עה"ת ומועדים מאת הרה"ג רבי רודי פראנר שליט"א
נשיא דהתאחדות קהילות החרדים בעיר הבירה לונדון יצ"ו

דבולקחתי כבר נכלל שאנו לגמרי משל השי"ת וא"כ הוי והבאתי ירידה לגבי ולקחתי ולא רק זו אלא דאפילו כשאין אנו זוכין להיות בבחינת והבאתי ואין אנו בארצנו אלא בגלות עכ"ז כל שאנו בבחינת ולקחתי אתכם שאנו שרוים תחת כנפי השכינה הוי נחמה בעדנו.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה וגו' (ו' י"ג).

וברש"י ד"ה ויצום אל בני וכו' צוה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם ובד"ה ואל פרעה וכו' צום עליו לחלוק לו כבוד וכו' ונראה דכ"ז נצטוו רק לאחר שאהרן נשתתף עמו דלפנ"כ כשמשה דבר לבדו עם ישראל כתוב פסוק ט' וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבדה קשה וכשאח"כ ביקש הקב"ה אותו לדבר אל פרעה השיב משה בפסוק י"ב הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים וגו' וכדי לתקן ששליחות זו תצליח צוה הקב"ה מיד אח"כ שאהרן ילך עמו וגם צום לדבר אל ישראל בנחת ולפרעה בכבוד ולכאורה למה הוצרך לצוות את אהרן לילך עם משה כדי להורות לו האיך לדבר וחוצץ מזה למה לא היה הקב"ה מרפא ערלת שפתיו של משה שידבר ברורות ולא יצטרך בכלל לשותפות של אהרן אלא דמשה היה לוי ותכונת הלוי מצד הגבורות והיה מדבר בין לישראל ובין לפרעה במדתו ומש"ה לא הצליח לבדו שיתקבלו דבריו וזה אפשר גם היתה כוונתו כשאמר ואני ערל שפתים ששפתיו תמיד מצד הדין בלי שום נטיה להטעים הדברים שינוחו להתקבל על דעת שומעם וממילא מובן למה שיתף הקב"ה עמו את אהרן הכהן שהכהן בא מצד החסד ובחינתו אוהב שלו' ורודף שלו' והוא היה מסוגל לדבר לישראל בנחת ולפרעה בכבוד דבזה יועיל יותר

ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס וגו' (ו' כ"ה).

לכאורה תמוה למה דוקא אצל אלעזר מוזכר מי היתה אשתו ובשלמא אצל אהרן שהפרשה מדברת ממנו י"ל דהתורה גם אמרה מי היתה אשתו אבל לגבי אלעזר מאי נ"מ והנה ברש"י מפרש מבנות פוטיאל מזרע יתרו שפטם עגלים לע"ז ומזרע יוסף שפטם ביצרו ונראה דהכונה שנבין עי"ז למה במעשה זמרי רואין שמסר פינחס את נפשו להענישו דכיון דהיה לו זכות אבות של יוסף שמסר ג"כ נפשו על עריות ירש מדה זו אבל לגבי שאר ישראל שהיו עובדין ע"ז בימי זמרי לא ראינו שפינחס מסר נפשו להענישם ולהרחיקם מלעבוד ע"ז וה"ט דהיה גם מזרע יתרו שפטם עגלים לע"ז וממילא לא ירש זכות אבות שיזכה למס"נ בענין זה.

וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני ה' (ו' ב').

הפסוק מתחיל בלשון וידבר ומסיים בלשון ויאמר לרמז דאצל ישראל כל התחלות קשות דדיבור לשון קשה וגם אלקים מדת הדין ולבסוף אמירה רכה וגם אני ה' מדת הרחמים וע"ז נאמר והיה ראשיתו מצער ואחריתו ישגא מאד אבל באה"ע הוי להיפך כדמצינו אח"כ דבפסוק י"ג כתיב וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים וגו' ומפרש רש"י ד"ה ואל פרעה מלך מצרים צום עליו לחלוק לו כבוד בדבריהם וכו' הרי דתחילתו בדרך כבוד אבל לבסוף ז' א' ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלקים לפרעה וגו' מפרש רש"י שופט ורודה לרדותו במכות וכו' הרי דסופו קשה.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' (ו' ג').

ורש"י ד"ה וארא כותב בקיצור וז"ל אל האבות ע"כ ותמוה מה רצונו לפרש בזה ומה בא לחדש לנו והנה הפסוק ממשיך אח"כ וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען וגו' וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל וגו' ואזכור את בריתי וגו' והנה יש לתמוה האיך יתפרש האיך קרא דכתיב בו וגם הקמתי את בריתי אתם וגו' דמשמע שנשבע הקב"ה לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם את ארץ כנען והלא מעולם לא ירשו אותה בבחינת נתינה ועכשו הם כבר אינם בעולם וע"כ בא רש"י ופירש דיחוס של אברהם יצחק ויעקב בהאי פרשה אינו רק שהם צדיקים הראויים לגילוי שכינה אלא שהם האבות של בני ישראל הנמצאים עתה במצרים בצרה ועבורם נזכר הקב"ה בברית אבותם להציל הבנים כדי לתת להם מה שהובטח לאבות וע"י ירושת הבנים יתקיים ברית האבות וכל זה מרומז ברש"י על פסוק ד' ד"ה לתת להם ארץ כנען שכותב וז"ל לאברהם וכו' ונתתי לך ולזרעך אחריו וכו' ליצחק וגו' כי לך ולזרע אתן וכו' הרי שנדרתי ולא קיימתי ע"ש והיינו כדנ"ל דעד עכשו לא קיימתי אבל כיון דבשבעה היה נכלל לכל אחד מן האבות גם זרעו סגי להם בזה וה"ט דאם הם האבות יש כאן בחינה של ברא כרעא דאבוה לקיים לאבות ע"י הבנים.

לכן אמר וגו' והוצאתי וגו' והצלתי וגו' וגאלתי וגו' ולקחתי וגו' (ו' ו').

הם ד' לשונות של גאולה שמנו חז"ל כנגד ד' כוסות של ליל הסדר ואף דאח"כ כתוב עוד והבאתי אתכם וגו' לא מנוהו עמהם ורק שהמהר"ל נטה לומר דצריך ג"כ למנותו וע"כ פירש שכוס של אליהו הוא כנגדו [עי' בהגדה של פסח עם פירוש מהר"ל] ויש לעיין למה באמת לא מנו והבאתי אתכם עם לשונות הגאולה ונראה דכיון דהלשון הרביעי הוא ולקחתי אתכם לא רצו למנות עוד מדרגה אחרת אחר ולקחתי

ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס (ו' כ"ה).

כמ"כ איכא מצוה לקדש את גשמיות העולם כמו שעשה אהרן ושני הענינים שוין הם.

ויאמרו החרטמים אל פרעה אצבע אלקים היא ויחזק לב פרעה ולא שמע וגו' (ח' ט"ו).

לכאורה תמוה שאחרי שאמרו לו אצבע אלקים היא הא גופא הוי צריך להיות סיבה שלא יחזק את לבו וכאן משמע כאילו אדרבה בזה נתן טעם למה ויחזק את לבו ואולי י"ל דעד עכשיו שלא ידע פרעה אם המכות הם מעשה כישוף או מן השמים והוא הכביד את לבו חשב שהדבר בא לו מכח עצמו אבל עתה שראה שהמכות ודאי מן השמים ואעפ"כ עד עתה חיזק את לבו כיון שהוא לא האמין בבחירה חשב שודאי גם חיזוק לבו שהיה לו עד עכשיו מן השמים היה וא"כ תיכף ומיד גם עכשיו גם חיזק את לבו שהבין שרצון ה' להביא על מצרים הרבה מכות ולא לגמרם מיד.

כי אם אינך משלח את עמי הנני משליח בך וגו' את הערב וגם האדמה אשר הם עליה (ח' י"ז).

מבואר כאן דבשילוח הערוב גם האדמה שהם רגלים לחיות עליה נעקרה ונשלחה עמם דכך הוא דרכם של חיות להיות בכחם וגבורתם רק כשהם על האדמה שרגילים בה ולפ"ז מובן מה שאח"כ כתוב בפסוק כ' ויעש ה' כן וגו' ובכל ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערב וגו' דלכאורה למה תשחת הארץ וכי הזיקו החיות את הארץ והל"ל האדם והבהמה תשחת אבל להנ"ל מובן דכיון דבכל מקום באה האדמה יחד עם הערב ממילא נשחתה כל הארץ שנעקרה האדמה בכל מקום לבא עם הערב שעליה [שו"ר כעין זה בפנים יפות]

ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים וממקנה בני ישראל לא מת אחד וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם (ט' ו').

יש לעיין למה מתחילה כתוב וממקנה בני ישראל לא מת אחד ואח"כ כתוב עד אחד ועוד יש לעיין האין נסמך ענין כבידות לב פרעה עם מה ששלח וראה שלא מת ממקנה בני ישראל אדרבה בזו היה לכאורה סיבה שירכך לבו ונראה דכל זמן שהמכה היתה בתקפה לא מת ממקנה ישראל אפילו האלו שהיו צריכין למות כדרך כל הארץ החולים והזקנים וכדומה כדי שיראו כולם שיש כאן מכה בדרך נס ופלא ובפרט דגם אצל המצרים לא מתו כולם רק אלו שבשדות כדמבואר ברש"י אח"כ ע"כ היה צריך להיות שאצל ישראל לא תמות אף אחד שלא יאמרו המצרים אצלנו הרבה ואצלם מעט ולעולם אין זה יוצא מדרך הטבע אבל כשגמרה המכה אז חזרו אצל ישראל למות כדרך כל הארץ ואז הוא דשלח פרעה לראות מה קרה אצל ישראל והיינו אחר גמר המכה ומש"ה מצינו שינוי בלשון דבזמן המכה לא מת אחד אבל לאחר המכה לא מת עד אחד דאחד כבר מת כדרך הארץ וממילא ויכבד לב פרעה שכבר ראה שאצל ישראל גם מעט מהבהמות מתים וא"כ אין מה להתפעל.

וברש"י ד"ה מבנות פוטיאל מזרע יתרו שפיטם עגלים לע"א ומזרע יוסף שפטפט ביצרו יש לעיין מה הוא הצורך של שני פירושים אלו של פוטיאל שרש"י מביא כאן ולמה בכלל להזכיר גנותו של יתרו ועי' פרשת פינחס שרש"י שם תחילת הפרשה ד"ה פינחס בן אלעזר וגו' כותב וז"ל לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"א והרג נשיא שבט מישראל לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן ע"ש ולכאורה צריך להבין למה היו מבזים אותו על שהרג זמרי הלא אם זמרי בעל עבירה מגיע לו מיתה אפילו אם הוא נשיא ומאי נ"מ מי הרגו אם הוא מיוחס או לא אלא שבנ"י היו יודעים מה שאמרו ז"ל דלא עבדו ישראל ע"א אלא להתיר להם עריות בפרהסיא וממילא אצלם היה ברור דאם פינחס בא מזרע של עובדי ע"ז גם לענין עריות אינו בשלימות והאיך הרג נשיא מישראל על עבירה כזו שודאי גם הוא חשוד עליה לפי דעתם ובזה מובן מה שרש"י אומר אצלנו דאה"נ דשם פוטיאל מרמז על ע"ז של אבי אמו יתרו אבל יש בו גם זכרון פטפוט שפטפט יוסף ביצרו שהתגבר על יצה"ר של עריות וממילא תיקן בזה לזרעו אלעזר הפגם שירש מיתרו וע"כ באמת לא היה בבנו פינחס שום פגם.

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו וגו' הם המדברים אל פרעה וגו' הוא משה ואהרן (ו' כ"ז).

צריך להבין אמאי התחיל פסוק ראשון בלשון יחיד הוא אהרן ומשה וגו' וסיימו בלשון רבים אמר ה' להם וגו' ואח"כ התחיל פסוק השני בלשון רבים הם המדברים וגו' וסיימו בלשון יחיד הוא משה ואהרן וגו' וגם צריך להבין למה בפסוק ראשון הקדים אהרון למשה ובפסוק אחרון הקדים משה לאהרן ואף דכבר פירש רש"י ע"פ חז"ל דהיינו לומר דשקולים הם אבל למה דוקא בסדר זה נימא איפכא להקדים תחילה משה לאהרן ורק אח"כ להקדים אהרו למשה ונראה דהא דמשה תמיד קיבל מהקב"ה ומסר לאהרון לדבר אל פרעה היינו דמשה היה רוחני יותר והיה קשה לו לדבר אל פרעה שהוא מקור הטומאה, ולהיפך אהרן שתמיד דיבר עם פרעה לא היה יכול במצב כזה גם לקבל מהשכינה אבל שניהם יחד תמיד ובכל מצב היה בכחם לקבל מהשכינה ולמסור לפרעה בלי לשהות ודלא כשאר נביאים שהיו צריכים לשנות מדרגתם בין קבלתם מהשכינה למסירת נבואתם, דמשה ואהרן יחד היו כאיש אחד שלם בענין זה וי"ל דמזה הטעם נקראים שניהם יחד בלשון יחיד, והפסוק הראשון בא לומר דלגבי אשר אמר ה' להם היה משה העיקר ואהרן נעשה חלק ממשה וזה מה שנאמר הוא אהרון ומשה דאהרן נעשה חלק ממשה ויאמר ה' להם וגו' אבל בפסוק השני שהם דברו אל פרעה אז הוי איפכא דנעשה משה חלק מאהרן וע"כ כתוב שם שהמדברים אל פרעה הוא משה ואהרן שמשה נטפל בזה לאהרן אבל לעולם היו שקולים דכמו דאיכא מצוה לעלות למדרגת רוחניות גמורה כמשה